

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. birželio 18 d.
(OR. en)

11333/24

COPEN 326
JAI 1067

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 10254/24

Dalykas: Tarybos išvados dėl teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis
valstybėmis stiprinimo kovojant su organizuotu nusikalstamumu

Delegacijoms priede pateikiamos 2024 m. birželio 13–14 d. įvykusiame 4031-ame posėdyje
Tarybos patvirtintos Tarybos išvados dėl „Kova su prekyba narkotikais ir organizuotu
nusikalstamumu: teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis stiprinimas“.

Tarybos išvados

„Kova su prekyba narkotikais ir organizuotu nusikalstamumu:

teisminio bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis stiprinimas“

Ivadas

Bendra problema

- a) Organizuotas nusikalstamumas ir neteisėta prekyba narkotikais kelia didelę grėsmę Europos piliečiams, įmonėms ir institucijoms, taip pat Europos ekonomikai ir valstybių narių saugumui. Organizuotos nusikalstamos grupės vis dažniau naudoja žiaurų smurtą, įsiskverbia į teisėtą ekonomiką ir naudoja korupciją, taip silpnindamos teisinę valstybę ir keldamos riziką mūsų demokratijos pamatams.
- b) 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategija¹ siekiama stiprinti teisėsaugos ir teisminį bendradarbiavimą, kovoti su organizuoto nusikalstamumo struktūromis ir itin prioritetiniais nusikaltimais, pašalinti nusikalstamu būdu įgytą pelną ir užtikrinti šiuolaikinį atsaką į pokyčius technologijų srityje. 2021–2025 m. ES narkotikų strategija ir 2021–2025 m. ES narkotikų veiksmų planas sudaro visa apimančią politinę narkotikų politikos sistemą. Juose taikomas įrodymais pagrįstas, integruotas, subalansuotas ir daugiadalykis požiūris į narkotikų reiškinių nacionaliniu, ES ir tarptautiniu lygmenimis. Naujesniame dokumente – Komisijos komunikate dėl ES kovos su prekyba narkotikais ir organizuotu nusikalstamumu veiksmų gairių² – nurodomi veiksmai dėl logistikos centrų atsparumo didinimo, be kita ko, pasitelkiant Europos uostų aljansą, dėl didelės rizikos nusikaltėlių tinklų išardymo, prevencijos ir tarptautinio bendradarbiavimo.

¹ Dok. 8085/21 + ADD 1.

² Dok. 14114/23.

- c) Remiantis šia sistema ir atsižvelgiant į vis didesnę nerimą keliančią su narkotikais susijusią padėtį, būtina imtis efektyvių kovos su organizuotu nusikalstamumu, susijusiu su narkotikais, veiksmų, kurie būtų vykdomi bendradarbiaujant ES valstybėms narėms, institucijoms ir agentūroms, taip pat laikantis daugialypio požiūrio. Šiose išvadose nagrinėjami šių veiksmų aspektai, susiję su teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis stiprinimu.

Teisminis bendradarbiavimas

- d) Dauguma didžiausių grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų taip pat veikia toli už ES ribų. Tokį veikimą visame pasaulyje rodo nusikaltėlių tinklų sudėtis: 821 didžiausių grėsmę keliančio nusikaltėlių tinklo nariai yra iš 112 šalių³. Todėl teisminis bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis yra itin svarbus, kad būtų lengviau vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn nusikaltėlių tinklų narius.
- e) Teisminis bendradarbiavimas su trečiosiomis valstybėmis jau yra gerai išplėtotas tiek valstybių narių, tiek ES lygmeniu. ES lygmeniu jau yra daug įrankių, forumų ir teisinių priemonių. Kad palengvintų teismo bendradarbiavimą, visų pirma Eurojustas, Europos prokuratūra ir Europos teismas baudžiamosiose bylose (ETT) nuolat plečia savo bendradarbiavimą ir partnerystes su trečiosiomis valstybėmis. Siekiant toliau gerinti teismo bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis kovojant su organizuotu nusikalstamumu, reikia vadovaujantis Sutartimis nustatyti papildomų priemonių. Šis darbas turėtų būti sutelktas į nedaug prioritetų, kad rezultatų būtų pasiekta per trumpą laiką.

³ Europolo vieša ataskaita *Decoding the EU's most threatening criminal networks* („Iššifruoti ES didžiausių grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklus“).

- f) Priemonės, kurių būtų galima imtis tiek Sąjungos, tiek nacionaliniu lygmenimis siekiant stiprinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, skiriasi priklausomai nuo atitinkamos trečiosios valstybės. Reikia, be kita ko, atsižvelgti į šiuos elementus: esamą teismo ir teisėsaugos bendradarbiavimo lygmenį; teisinės valstybės ir pagrindinių teisių, įskaitant duomenų apsaugą, padėtį; trečiosios valstybės, kaip prekybos žmonėmis aukų ir prekių, kuriomis neteisėtai prekiaujama, kilmės, tranzito ar paskirties šalies, padėtį; tai, kokių mastu trečioji valstybė yra ES veikiančių nusikalstamų organizacijų kilmės šalis; tai, kokių mastu asmenys, kurie, kaip įtariama, atlieka itin svarbų vaidmenį nusikalstamos organizacijos veikloje ir gauna naudos iš nusikalstamos veiklos bei pajamų, kitaip tariant – didelės svarbos taikiniai, netinkamai naudojami trečiajame valstybe kaip saugiu prieglobsčiu. Dar vienas aspektas, į kurį galima atsižvelgti, yra tai, kad esama reikšmingų trūkumų, kurie padeda nusikalstamoms organizacijoms plauti pinigus arba užtikrinti neteisėtos kilmės turto judėjimą per finansų sistemą. Toliau nurodytas priemonės turėtų įvertinti visi susiję suinteresuotieji subjektai, atsižvelgdami į savo atitinkamus įgaliojimus bei kompetenciją ir laikydamiesi lojalios bendradarbiavimo principo, kiek tai susiję su kiekviena trečiajame valstybe, su kuria reikia gerinti teisminį bendradarbiavimą. Jos turėtų būti įgyvendinamos lanksčiai, atsižvelgiant į įvairias situacijas ir konkrečias aplinkybes.
- g) Pagal Sutartis valstybės narės išlaiko plačią kompetenciją dvišaliu pagrindu nustatyti veiksmingiausias teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis baudžiamosiose bylose priemonės. Dauguma toliau išvardytų priemonių yra skirtos papildyti priemonės, kurių valstybės narės ėmėsi dvišaliu lygmeniu bendradarbiaudamos su trečiosiomis valstybėmis teismo bendradarbiavimo srityje.

Tarybos išvados

1. Taryba pabrėžia, kad dedant pastangas kovoti su organizuotu nusikalstamumu reikia stiprinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose su trečiosiomis valstybėmis.
Atsižvelgdama į tai ir remdama nuolatinės pastangas teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis srityje apskritai, Taryba mano, kad reikia toliau dirbti. Naujosiomis priemonėmis, kurių siūloma imtis ES lygmeniu, siekiama papildyti ir sustiprinti esamus ES veiksmus ir veiksmus, kurių valstybės narės imasi dvišaliu pagrindu.
2. Naujosios priemonės turėtų būti orientuotos į trečiąsias valstybes, kurių atžvilgiu būtų ypač naudinga dėti papildomas pastangas siekiant stiprinti teisminį bendradarbiavimą kovojant su organizuotu nusikalstamumu. Trečiąsias valstybes galima nustatyti remiantis atitinkamais kriterijais, pavyzdžiui, trečiosiose valstybėse esančių didelės svarbos taikinių⁴, dėl kurių pateikti teismo bendradarbiavimo prašymai (įskaitant ekstradicijos prašymus, savitarpio teisinės pagalbos prašymus ir prašymus konfiskavimo tikslu), skaičiumi ir tuo, kad esama didelių trūkumų, kurie padeda nusikalstamoms organizacijoms plauti pinigus arba užtikrinti neteisėtos kilmės turto judėjimą per finansų sistemą (toliau šiose išvadose – prioritetinės trečiosios valstybės).
3. Šiame kontekste Taryba prašo Eurojusto, konsultuojantis, kai tinkama, su ETT, Europolu ir Europos prokuratūra, rinkti ir vertinti informaciją apie šalis, su kuriomis ypač svarbu tvirčiau bendradarbiauti siekiant kovoti su organizuotu nusikalstamumu, ir perduoti rezultatus Tarybai ir Komisijai aptarti. Tuo tarpu darbas, susijęs su toliau apibūdintomis priemonėmis, jau gali būti pradėtas remiantis kiekvienos valstybės narės, Komisijos ir Eurojusto atliktu savo poreikių vertinimu. Tai leis ateityje geriau nustatyti prioritetus ir koordinuoti veiksmus.

⁴ „Didelės svarbos taikiniai yra asmenys ir nusikalstamos organizacijos, keliantys didžiausią organizuoto nusikalstamumo ir sunkių nusikaltimų riziką“, Europolo 2024–2026 m. programavimo dokumentas, p. 58.

4. Taryba prašo valstybių narių, Komisijos, Eurojusto ir ETT organizuoti valstybių narių ekspertų keitimąsi patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais teismo bendradarbiavimo su prioritetinėmis trečiosiomis valstybėmis srityje. Bus svarbu, kad tokiuose susitikimuose būtų kviečiami dalyvauti ne tik prokurorai ir, kai taikytina, ikiteisminio tyrimo teisėjai bei teisėsaugos pareigūnai, bet ir centrinių valdžios institucijų atstovai. Svarbus ir lankstumas, atsižvelgiant į tai, kad valstybių narių bendradarbiavimo lygis ir poreikiai, susiję su konkrečiomis trečiosiomis valstybėmis, skiriasi.
5. Valstybių narių prašoma užtikrinti, kad prioritetinėse trečiosiose valstybėse veikiančios valstybių narių institucijos, atliekančios tam tikrą vaidmenį sudarant palankesnes sąlygas teismo bendradarbiavimui, pavyzdžiui, (priklausomai nuo kiekvienos valstybės narės valdžios struktūros) ryšių palaikymo pareigūnai, ryšių palaikymo teisminiai pareigūnai ar diplomatinės atstovybės, būtų skatinamos dalytis vykdant teismo bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose su atitinkama trečiąja valstybe metu įgyta patirtimi bei parengtais gerosios praktikos pavyzdžiais ir, kai tinkama, aptarti galimus bendrus komunikacijos su savo institucijomis metodus. Tokie mainai galėtų būti organizuojami neformaliai ir lanksčiai, dalyvaujant ES atstovams, kai tai yra tikslinga.
6. Eurojustas yra užmezgęs intensyvią bendradarbiavimą su nemažai trečiųjų valstybių. Viena iš tokio bendradarbiavimo formų yra ryšių prokurorų delegavimas į Eurojustą. Sudaryti keli bendradarbiavimo susitarimai, o dėl dar daugiau tokių susitarimų šiuo metu vedamos derybos ir juos sudarys ES. Šis požiūris pasirodė esąs ypač vertingas. Operatyviniu požiūriu pagrįstais atvejais gali prireikti papildomų pastangų. Eurojusto prašoma apsvarstyti galimybę tam tikrais nustatytais atvejais ir, jei įmanoma, neviršijant vykdomo biudžeto komandiruoti ryšių palaikymo teismo pareigūnus, kaip numatyta Reglamento (ES) 2018/1727 53 straipsnyje.

7. Tokį bendradarbiavimą labai palengvina tarptautinis susitarimas, kuriuo numatomas teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis teisinis pagrindas. Valstybių narių, EIVT ir Komisijos prašoma skatinti prioritetinių trečiųjų valstybių prisijungimą prie Europos Tarybos konvencijų, kuriomis nustatomas toks teisinis pagrindas, visų pirma prie konvencijų dėl ekstradicijos ir dėl savitarpio teisinės pagalbos bei jų protokolų. Toks prisijungimas turėtų būti skatinamas bendradarbiaujant su Europos Taryba.
8. Siekiant, kad bendradarbiavimas su prioritetinėmis trečiosiomis valstybėmis būtų veiksmingesnis, svarbu dėti bendras diplomatinės pastangas. Šiuo tikslu, be kita ko, reikia užtikrinti, kad platesnėse ES ir šių trečiųjų valstybių diskusijose būtų tinkamai atsižvelgiama į teismo bendradarbiavimo problemas, visų pirma į sunkumus siekiant ekstradicijos. Todėl:
- a) Komisijos prašoma, konsultuojantis su Eurojustu ir, kai tinkama, Europolu bei EIVT, parengti ir reguliariai atnaujinti informacinių dokumentų rinkinį dėl bendradarbiavimo su prioritetinėmis trečiosiomis valstybėmis, įskaitant atitinkamus duomenis apie teisėsaugos ir teismo bendradarbiavimo lygį. Šis informacinių dokumentų rinkinys gali būti naudojamas įvairiuose bendradarbiavimo forumuose, politiniuose dialoguose arba per ES atstovų vizitus. Juo taip pat turėtų būti dalijamasi su valstybėmis narėmis, kad jos galėtų pačios palaikyti ryšius su atitinkama trečiąja valstybe;
 - b) Komisijos ir valstybių narių prašoma, kai tinkama, organizuoti specialius Europos komandos dialogus su prioritetinėmis trečiosiomis valstybėmis, dalyvaujant Komisijos ir atitinkamų valstybių narių aukšto lygio atstovams, kad būtų konkrečiai aptarta, kaip pagerinti visų šalių teismo bendradarbiavimą.

9. Pirmiau apibūdintos priemonės yra teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis priemonių rinkinys, kuris turi būti naudojamas lanksčiai ir atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes (įskaitant padėtį teismų nepriklausomumo, žmogaus teisių ir duomenų apsaugos srityse). Šis priemonių rinkinys yra ypač naudingas dedant papildomas pastangas gerinti ir intensyvuoti teismo bendradarbiavimą su prioritetinėmis trečiosiomis valstybėmis, šias priemones derinant su teisėsaugos pastangomis. Priemonių rinkinys taip pat aktualus platesniame teismo bendradarbiavimo su trečiosiomis valstybėmis kontekste apskritai ir į jį turėtų būti atsižvelgta tame kontekste.
-